

«Πρέπει ο πολίτης να επαναπροσδιοριστεί»

Ο ποιητής Κυριάκος Χαραλαμπίδης μιλά στην «Κ» για το έργο του, τη σημερινή κατάσταση και δηλώνει αισιόδοξος για το μέλλον

Συνέντευξη στον

ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Με αφορμή της ανακήρυξή του ως αντεπιστέλλοντος μέλους της Ακαδημίας Αθηνών ο Κυριάκος Χαραλαμπίδης μιλάει για το έργο του, παραθέτει τους προβληματισμούς του και τις σκέψεις του για τα πνευματικά πράγματα της Κύπρου. Συνομιλώντας μαζί του αντιλαμβάνεται ότι η απλότητα του είναι η κινητήριος δύναμη της δημιουργίας του, που μετουσιώνεται σε καθαρό ποιητικό λόγο. Χωρίς ιχνος κομποσμου μιλάει για τη δουλειά του, χαιρέτα για την απήκηση του έργου του και για το ότι υπάρχουν άνθρωποι και φορείς που τον εκτιμούν, τόσο στην Κύπρο όσο και στην Ελλάδα. Ένας άνθρωπος που ο λόγος του είναι ποίηση.

—Τι σημαίνει για εσάς αυτή η διάκριση;

Αναγνώριση του έργου μου, της προσπάθειάς μου να επικοινωνήσω με τις ιδέες του οικουμενικού Ελληνισμού, κάτι που απ' ό,τι φαίνεται αντιλήφθηκαν οι άνθρωποι της Ακαδημίας. Είναι μεγάλη μου τιμή.

—Λίγο καιρό πριν είχε προηγηθεί η εκλογή σας ως επίτιμου διδάκτορα του Τμήματος Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, κάτι που σημαίνει ότι το έργο σας έχει απήκηση στην Ελλάδα, συζητιέται, και αποτιμιάται θετικά.

—Νομίζω ναι, και εν πολλοίς αυτό το οφείλω σε καλούς φίλους και σπουδαιούς μελετητές, με συστηματικότερο τον καθηγητή Θεοδόση

Πυλαρινό, του Ιόνιου Πανεπιστημίου, για να αναφέρω μόνο έναν, οι οποίοι από την πρώτη στιγμή εντρυφώσαν στο έργο μου και το ανέδειξαν. Ποιήματά μου, κρίσεις μου, αποσπάσματα μεταφράσεών μου έχουν ανθολογηθεί σε σχολικά βιβλία της α/βάθμιας και β/βάθμιας εκπαίδευσης. Η ποίησή μου διδάσκεται, χάρις σε αυτούς που την πίστεψαν, σε ελληνικά Πανεπιστήμια και διαχέεται στην κοινωνία. Αυτό με τιμά ιδιαίτερα.

—Στην Κύπρο, το έργο σας, η όλη σας αυτή πνευματική προσπάθεια, έχει την ίδια ανταπόκριση;

—Νομίζω ότι εδώ τα πράγματα είναι κάπως διαφορετικά, όχι μόνο σε ό,τι αφορά εμένα, αλλά γενικότερα τα πνευματικά πράγματα. Οι αρμόδιοι φορείς επιδεικνύουν μία αβελτηρία. Τα πράγματα ενίοτε γίνονται εν στενώ οικογενειακό κύκλω. Φυσικά, η Πολιτεία έχει αναγνωρίσει το έργο μου, και χαιρόμαι γι' αυτό.

—Πού νομίζετε ότι οφείλεται αυτό;

—Νομίζω ότι οι κυβερνώντες που χαράσσουν την πολιτιστική πολιτική δεν διαθέτουν την απαραίτητη πνευματικότητα. Θα είχε ενδιαφέρον να μαθαίναμε τι διαβάζουν, αν διαθέτουν βιβλιοθήκες και τι περιέχουν αυτές. Το σωτήριο θα ήταν να έρθουν κάποια στιγμή στην εξουσία οι φιλόσοφοι, όπως τους οραματίστηκε ο Πλάτων, υπό την έννοια των παιδαγωγικών ηγετών, οι οποίοι αντιλαμβάνονται τις δυσκολίες που υπάρχουν όταν ηγεσία. Οι άμετροι πανηγυρισμοί των πολιτικών, όταν κερδίζουν τις εκλογές, είναι κάτι που πάντα με εκπλήσσει δυσάρεστα, με αφήνει με την αίσθηση ότι δεν συνειδητοποιούν το βαθύτερο χρέος τους, που είναι η ανάληψη του μαρτυρίου εν ονόματι του λαού τους. Πέρα απ' αυτό, ίσως τελικά ο Κόντογλου να είχε δίκιο όταν έλεγε ότι «τα μεγαλύτερα θάματα είναι ανίκανα ν' αλλάξουν την ανθρώπινη μικρότητα». Αναρωτιέμαι, πώς μπορείς να είσαι ηγέτης ενός λαού, όταν δεν μπορείς να δεις το φως μπροστά σου και να το αποδεχτεί;

—Μήπως, όμως, θα έπρεπε και οι άνθρωποι του πνεύματος να απευθυνθούν στην Πολιτεία;

—Οι φορείς απαζώνονται, η ίδια η Πολιτεία, διά της αποστρέφής της από εμάς, μας αποκλείει. Άλλωστε δεν πρέπει εμείς να αναζητούμε την Πολιτεία, αλλά εκείνη εμάς, διαφορετικά, αν ο άνθρωπος μάθει να ζητάει, να χτυπάει πόρτες, τότε αυτό γίνεται τρόπος ζωής, και είναι πλέον ορατός ο κίνδυνος της αλλοτρίωσης. Ο άνθρωπος του πολιτισμού οφείλει να είναι ανένταχτος, όχι αποστασιοποιημένος ή αδιάφορος, αλλά μακριά από μικροπολιτικά παιχνίδια. Πρέπει να διαφυλάσσει ως κόρη οφθαλμού την αξιοπρέπειά του, που τους βοηθάει να παράγουν ελευθερία, χωρίς αγχυλώσεις.

—Σας καλούν σε σχολεία ή σε άλλους χώρους, υπάρχει διάχυση της λογοτεχνικής σας δημιουργίας στην κοινωνία;

—Δεν θα έλεγα ότι είμαστε περιζήτητοι, σε σχολεία, όμως, με καλούν και προσπαθώ να ανταποκρινομαι

«Η ειρωνεία είναι μέρος της μεθόδου, η ωραιοποίηση είναι στοιχείο σπαρακτικό», λέει ο Κυριάκος Χαραλαμπίδης.

Έρρει τα κάλα

Ο Σπαρτιάτης Μίνδαρος μες στο βυθό του / στοχάζεται πώς να το πει και τι να περιγράψει / που να μην είναι ψέμα και ντροπή. / «Έρρει τα κάλα» (χάθηκαν τα πλοία). / Πρώτη φορά λοιπόν το λακωνίζω / εστί, με την Ορθίαν, καταστροφική.

(«Στη γλώσσα της υφαντικής»)

όσο περισσότερο μπορώ. Το θεωρώ πολύ σημαντικό να μιλώ για τη λογοτεχνία. Ακόμα κι αν πρέπει να απαγγείλω ένα μόνο ποίημά μου, προετοιμάζομαι κατάλληλα, όταν με καλούν οπουδήποτε θέλω να υπάρχει το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα. Είμαι επαγγελματίας στη δουλειά μου.

—Ο ποιητικός σας λόγος φαίνεται ότι δεν ακολουθεί αυστηρά την κοινή νεοελληνική, χωρίς φυσικά να γίνονται γλωσσικές εκπτώσεις. Έχετε δηλώσει, επίσης, ότι ίσως υποσυνείδητα να αποφεύγετε τη φολκλωρική ανασύσταση της γλώσσας του νησιού.

—Καταρχάς θεωρώ ότι η ελληνική γλώσσα είναι μία και αδιαίρετη, συνενωμένη η πρόσημη κυπριακών ιδιωτισμών εν είδει κοσμημάτων που μορφοφάνει το όλον είναι μία συνειδητή επιλογή, που θα μπορούσε να συμβεί με λέξεις και από άλλες ντοπολαλίες. Βασικά, όμως, χρησιμο-

ποιώ μία δική μου ποιητική γλώσσα, που προσπαθεί να συμπυκνώσει και να συνταιριάζει την ελληνική γλώσσα. Ακόμα θα έλεγα και να την επεκτείνει.

—Στη «γλώσσα της υφαντικής» η ιστορία και η επικαιρότητα συνομιλούν, συνυφαινόνται. Τι ρόλο παίζει η ιστορία στην ποίησή σας, η οποία είναι παρούσα στις περισσότερες δουλειές σας; Πώς η επικαιρότητα γίνεται ποίημα;

—Μία από τις σταθερές μου είναι η μεταβολή της ιστορίας σε μύθο. Αυτό σημαίνει ότι πολλά πράγματα που αντιλούνται από την επικαιρότητα γίνονται ως αποκρυστάλλωση της ιστορίας στο δοχείο της μνήμης, που σημαίνει περιεργές συνάψεις και χιλίες αστραπές του νου.

—Το έργο σας γενικά χαρακτηρίζεται από μία λανθάνουσα ειρωνεία. Βλέπετε επικριτικά τα τεκτονόμενα γύρω μας; Προσπαθείτε να κρύψετε την αλήθεια ή να την ωραιοποιήσετε;

—Η αλήθεια δεν κρύβεται, εφόσον αληθεύει ως προς τον εαυτό της. Αντίθετα το ψέμα κρύβεται όσο δεν υπάρχει εκείνος που θα το ανασύρει στο φως. Η ειρωνεία είναι μέρος της μεθόδου, η ωραιοποίηση είναι στοιχείο σπαρακτικό. Όταν ο Ντοστογιέφσκι λέει πως η ομορφιά θα σώσει τον κόσμο, έχει στη σκέψη του και τον πόνο που ωριμάζει μια τέτοια ομορφιά.

Το μαύρο στην οθόνη είναι πάντοτε φρικτό

—Εργαστήκατε για πάρα πολλά χρόνια στο ΡΙΚ, πώς είδατε το απότομο κλείσιμο της ΕΡΤ στην Ελλάδα;

—Θεωρώ ότι το μαύρο στην οθόνη είναι πάντοτε φρικτό, ωστόσο δεν χωράει αμφιβολία ότι η ΕΡΤ χρειάζονταν αναβάπτιση. Οι φαύλες πρακτικές του παρελθόντος έπρεπε να τερματιστούν.

—Ναι, αλλά με αυτόν τον άκομφο τρόπο;

—Φυσικά και όχι. Όμως το πρόβλημα της ΕΡΤ θα μπορούσε να παρομοιαστεί με άθλο του Ηρακλή, η λύση του απαιτεί χειρουργικές κινήσεις ακριβείας και είναι για δυνατούς λύτες. Θεωρητικώς έπρεπε να γίνουν πολλά και με τον πιο ενδεδειγμένο τρόπο, πρακτικώς όμως; Ποια είναι η πιο σωστή λύση; Πιθανώς να μην υπάρχει σωστή λύση.

—Φοβάστε κάτι ανάλογο και για το ΡΙΚ; Υπάρχουν και εκεί προβλήματα.

—Έχω την αίσθηση ότι και για το ΡΙΚ κάποιοι απεργάζονται πονηρές σκέψεις, επιθυμούν τον περιορισμό του Ιδρύματος. Μάλιστα, νομίζω ότι και τα ιδιωτικά κανάλια επηρεάζουν κυβερνητικούς βουλευτές. Ωστόσο, υπάρχουν προβλήματα που ζητούν κι εδώ τη λύση τους.

Η πορεία του

Ο **Κυριάκος Χαραλαμπίδης** είναι απόφοιτος του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών. Εργάστηκε ως φιλόλογος στη Μέση Εκπαίδευση και στο Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου, από όπου αφυπηρέτησε ως διευθυντής Ραδιοφωνίας. Έχει εκδώσει δώδεκα ποιητικές συλλογές, από τις οποίες, «Το Αγγείο με τα Σχήματα» (Λευκωσία 1973), «Αχαιών Ακτή» (Λευκωσία 1977, Αθήνα 2003), «Αμμόχωστος Βασιλεύουσας» (Ερμής 1982, Αθήνα 1997) τιμήθηκαν με το Κρατικό Βραβείο Ποίησης της Κύπρου. Στη δίτομη συλλογή «Ολισθηρός Ιστός» συγκεντρώνονται τα δοκίμιά του. Τιμήθηκε με το Βραβείο της Ελληνικής Εταιρείας Μεταφραστών Λογοτεχνίας για το έργο του «Ρωμανού του Μελωδού: Τρεις Ύμνοι». Για το βιβλίο «Μεθιστορία» έλαβε το Κρατικό Βραβείο Ποίησης της Ελλάδας, ενώ η Ακαδημία Αθηνών βράβευσε τη συλλογή «Θόλος». Έχει φιλοξενηθεί ως Poet-in-Residence στο Πανεπιστήμιο του Princeton (1998-99). Έχει λάβει πλήθος διακρίσεων (Διεθνές Έπαθλο Καβάφη, Βραβείο Κώστα και Ελένης Ουράνη της Ακαδημίας Αθηνών, Βραβείο Πολιτιστικής Προσφοράς Τεϊκούρου Ανθία - Θεόδωρου Πιερίδη, Αριστείο Γραμμάτων, Τεχνών και Επιστημών της Κυπριακής Δημοκρατίας).

Η αλήθεια δεν κρύβεται, εφόσον αληθεύει ως προς τον εαυτό της. Αντίθετα το ψέμα κρύβεται όσο δεν υπάρχει εκείνος που θα το ανασύρει στο φως

«Η ελληνική γλώσσα είναι μία και αδιαίρετη, συνενωμένη η πρόσημη κυπριακών ιδιωτισμών εν είδει κοσμημάτων που μορφοφάνει το όλον είναι μία συνειδητή επιλογή».